

Beata Kiszka-Pytel

Uniwersytet Śląski w Katowicach

ORCID: 0000-0002-4769-6645

beata.kiszka@us.edu.pl

**NAZWY AUDYCJI RADIOWYCH
Z ANTROPONIMEM ODNOSZĄCYM SIĘ
DO PREZENTERA****NAMES OF RADIO PROGRAMMES
WITH AN ANTHROPNYM REFERRING
TO THE PRESENTER**

Abstrakt: Artykuł dotyczy analizy nazw audycji radiowych zogniskowanych wokół antroponimu odnoszącego się do osoby prowadzącej. Szczególna uwaga jest poświęcona strukturze medionimów, ściślej – sposobom umieszczania nazw osobowych w tytułach audycji, a także układowi ról między nadawcą a odbiorcami programu (tj. stopniowi zależności jednostki od audytorium, który ujawnia się za pośrednictwem nazwy medialnej). Podjęto również próbę wyjaśnienia, jaki jest cel wykorzystania antroponimów do tworzenia tytułów audycji radiowych, oraz postawiono pytanie o częstotliwość występowania badanych nazw w ramówkach wybranych rozgłośni.

Słowa kluczowe: onomastyka, medionimy, antroponimy, nazwy audycji radiowych

Abstract: The article deals with the analysis of the names of radio programmes focused around an anthroponym referring to the presenter. Particular attention is paid to the structure of what may be termed as medonyms, more precisely to the ways in which personal names are placed in radio programme titles, as well as to the arrangement of roles between the broadcaster and the audience of the programme (i.e. the degree of dependence of the individual on the audience, which is revealed through the media name). An attempt was also made to explain what is the purpose of using anthroponyms to create titles of radio programmes, and a question was asked about the frequency of the occurrence of the analysed names in the programmes of selected radio stations.

Key words: onomastics, medonyms, anthroponyms, radio programme names

Wprowadzenie

Współczesne radio, mimo zmieniającej się rzeczywistości, nowych technologii czy rosnących wymagań odbiorców, szukających ucieczki przed wszechobecną ikonosferą¹, nadal kształtuje ludzką wyobraźnię, wykorzystując oddziaływanie dźwięków na wrażliwość i emocje (zob. Iwanicka, 2012). Ważny element przekazu medialnego stanowią tytuły emitowanych audycji, które nie są jedynie werbalnym „dodatkiem” do mediów, ale mogą pełnić różne funkcje, m.in. funkcję autoprezentacyjną (zob. Rutkowski, Skowronek, 2004a; Kaszewski, 2015, s. 107).

Tematem niniejszego artykułu są tytuły audycji radiowych zogniskowane wokół antroponimu odnoszącego się do osoby prowadzącej². Przejrzano ramówki 85³ publicznych, komercyjnych i społecznych stacji radiowych, z których wyekscerpowano 211 nazw audycji (w tym 60 archiwalnych), składających się na materiał badawczy.

Tytuł to jeden „z najmniejszych tekstów pojawiających się w mediach, ale jednocześnie [jeden – B.K.-P.] z najistotniejszych, [dlatego – B.K.-P.] wymaga się [...] od [niego – B.K.-P.], aby był funkcjonalny i stanowił całość z materiałem dziennikarskim, dla którego jest «etykietką»” (Ślawska, 2008, s. 117–118). Prorowadzone przeze mnie analizy strukturalno-pragmatyczne⁴ mają na celu przyjrzenie się budowie medionimów, ściślej – sposobom umieszczania antroponimów w tytułach audycji. Uwaga zostanie także zwrócona na wyodrębnienie układu ról między nadawcą a odbiorcami audycji⁵, czyli na stopień zależności jednostki od audytorium, który ujawnia się za pośrednictwem nazwy medialnej. Ponadto podjęta zostanie próba odpowiedzi na pytania o cel wykorzystania antroponimów do tworzenia tytułów audycji radiowych oraz o zależność częstotliwości występowania badanych nazw w ramówkach wybranych rozgłośni.

¹ Zdaniem Mieczysława Porębskiego (1972, s. 271) na ikonosferę składają się „fakty pojawiania się obrazów. Wchodzą w jej zasięg obrazy bądź te, które tworzą się na naszych oczach, bądź te, które utworzyły się już wcześniej. [...] Są [wśród nich – B.K.-P.] te, które niesie nam każda chwila – atakujące nas bezustannie szумы, sygnały, światła, cienie, kolory. Są wreszcie i te, o których pamiętamy, [...] które nie przekroczyły jednak nigdy progu dzielącego nasz świat zewnętrzny od świata naszych snów i halucynacji”.

² Inspiracją do podjęcia analiz nazw audycji radiowych, których elementem składowym jest antroponim, stał się artykuł Krzysztofa Kaszewskiego (2015) pt. *Nazwa stacji radiowej jako składnik tytułu audycji* oraz badania, które nad tą częścią przestrzeni medialnej prowadzili Katarzyna Skowronek i Mariusz Rutkowski (2004a; 2004b).

³ W 35 analizowanych ramówkach rozgłośni radiowych nie odnotowano tytułów audycji, których elementem jest antroponim.

⁴ W przypadku niektórych nazw audycji radiowych będą odwoływać się również do analizy semantycznej.

⁵ Por. badania tytułów audycji radiowych z nazwą stacji jako elementem składowym przeprowadzone przez K. Kaszewskiego (2015).

1. Medionimy z antroponimami wskazującymi prezentera

1.1. Medionimy z nazwami osobowymi w mianowniku (prowadzący jako gospodarz i obserwator rzeczywistości)⁶

Analiza struktury nazw audycji radiowych pozwala podzielić zgromadzone *propria* na grupy, w których w różny sposób wykorzystane zostały antroponimy wskazujące osobę prowadzącą⁷. Liczną grupę stanowią medionimy z nazwami osobowymi w mianowniku (64)⁸. W większości przypadków są to tylko nazwiska (30), np. *Terlikowski na froncie*⁹, *Mazurek słucha*, *Kowalski na 5 minut*, *Rogalska i spółka*, *Nosel wkręca*; imię i nazwisko wykorzystano w 12 odnotowanych tytułach, np. *Bogusława Patalas zaprasza*, *Roman Rogowiecki po swojemu*, *Bartosz Boruciak TV*, *Bez limitu, czyli Bogdan Fabiański zaprasza!*, *Maciej Zakrocki przedstawia*; podobnie jak same imiona – również w 12 przypadkach, np. *Aga gra*, *OFF Czarek*, *Michał warzi i gwarzy* [sic!]. Pseudonimy i przezwiska¹⁰ pojawiły się w tym zbiorze dziesięciokrotnie, np. *Elo, tu Maleo*, *Zamach na dziesiątą muzę*, *Uciecha z rana*, *DJ Bednar in the mix*. Warto podkreślić, że w strukturach tytułów audycji wykorzystujących nazwy osobowe w mianowniku wyraźnie zaznacza się układ nadrzędno-podrzędny między nadawcą a odbiorcą. Prowadzący jako gospodarz (ew. świadek wydarzeń) i obserwator rzeczywistości wita, zaprasza, słucha, a także przedstawia i tropi informacje mogące zainteresować słuchaczy.

1.2. Medionimy z antroponimem w formie dopełniacza (prowadzący w roli eksperta)

Liczną część zgromadzonych nazw (55 egzemplifikacji) stanowią tytuły audycji, których prezenterzy odgrywają nadrzędną rolę i występują jako specjaliści/znawcy/eksperti z danej dziedziny. W tej grupie antroponimy pojawiają się w

⁶ W nawiasach obok grup wyłonionych poprzez analizę strukturalną medionimów odwołano się do układu ról między nadawcą a odbiorcami – w zbiorach, w których było to możliwe, określono rolę prowadzącego audycję.

⁷ Indeks nazw, informujący o osobie prowadzącej, miejscu oraz porze emisji audycji, umieszczono na końcu artykułu.

⁸ W nawiasach podaję liczbę zgromadzonych przykładów w danej kategorii.

⁹ W niniejszym artykule wszystkie tytuły audycji radiowych zostały przywołane zgodnie z zapisem na stronach internetowych poszczególnych stacji.

¹⁰ Przezwisko rozumiem jako kategorię antroponimiczną tworzoną z przyczyn ekspresyjnych, które „w odróżnieniu od przezwisk potocznych [...] służy identyfikacji, nie zaś ekspresji czy agresji” (Cieślakowa, 1998, s. 119–121). Pseudonim natomiast jest kategorią antroponimiczną, wybraną lub tworzoną przez sam podmiot nazwania (Cieślakowa, 1998a, s. 135–136). Stanowi ponadto ważny element budowania wizerunku osoby go noszącej (Kojder, Koper, 2016, s. 103).

formie dopełniacza na końcu nazwy. Mogą to być imiona i nazwiska (24), np. *We-soła fala Janka Młynarskiego*, *Kulinarne przeboje Karola Okrasy*, *Świat dźwięków Agaty Steczkowskiej*, *Pocztą poetycką Macieja Szczawińskiego*, *Odeon Stanisława Janickiego*; tylko imiona (8), np. *Program Kamila*, *Płyty Jowity*, *Bryki Agaty na murawie*, *Bryki Dagmary*, *Hity z Marka satelity*; tylko nazwiska (12), np. *Annały Migaly*, *Podróże Czejarka*, *Przekładaniec Jachowicza*, *Rocka klasyka według Wiernika*, *Melosłownik Bryndala*; pseudonimy/przezwise (11), np. *Pora Lexa*, *Nocna zmiana Kosy*, *Funkowa środa Suwaka*, *Lista Ciechana*, *Oczami Ostrego*.

1.3. Medionimy z wyrażeniem przyimkowym (prowadzący jako partner, towarzyszy)

Mniej liczny zbiór tworzą nazwy audycji zakończone wyrażeniem przyimkowym z antroponimem (15). Przegląd tego typu tytułów pozwala postawić tezę, że prowadzący występuje w audycji jako partner, osoba towarzysząca swojemu audytorium o różnych porach dnia, np. *Melomagia z wróżbitą Maciejem*, *Dobry wieczór u Hanki Wójciak*, *Z Łosiem przez las*, *Noc u Berniego*, *Bulka z Szymkiem*.

1.4. Różnorodność antroponimów wykorzystywanych w tytułach audycji radiowych – podsumowanie

W kontekście trzech wydzielonych powyżej grup należy zwrócić uwagę na różnorodność nazw osobowych wykorzystanych w tytułach. Spośród 119 tworzących je przykładów najczęściej, bo 42 razy, pojawiały się same nazwiska, z pominięciem imion, godności czy pełnionych funkcji. Taka struktura stanowi przejaw obniżenia stopnia oficjalności oraz skracania dystansu między prowadzącym a słuchaczami (zob. Grybosiowa, 2000, s. 61), dzięki czemu adresatem audycji może czuć się „przeciętny Kowalski”, jeśli tylko tematyka programu odpowiada jego zainteresowaniom. Trzeba jednak pamiętać, że nazwisko nosi także znamię „urzędowości” i powagi (Granat, 2015, s. 20). Tytuły audycji radiowych, których elementami są nazwiska prowadzących, można zatem postrzegać jako półoficjalne, nieraz żartobliwe, przedstawiające prezentera jako osobę znaną, mającą grono wiernych słuchaczy. Wskazują tym samym na rozrywkowy charakter audycji, a pośrednio także emitujących je stacji radiowych. Jednocześnie pominięcie imienia pozwala zaoszczędzić czas i szybko kojarzyć nazwiska z osobami¹¹, czego przykładem są medionimy: *Spółgłoski z Dąbrowskim*, *Klatt i jego dźwięki*, *Leci Komar*, *Zimoch na gorąco*.

¹¹ <https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/tylko-po-nazwisku;11910.html> [dostęp: 20.09.2021].

Liczną grupą są nazwy, w których pojawia się imię i nazwisko prowadzącego (36). Taka budowa tytułów jest przejawem zgodności z normą grzecznościową¹², np. *Kwadrans Leszka Długosza, Datownik historyczny Macieja Korkucia, Lekcja muzyki Piotra Orawskiego*. Z kolei wykorzystanie w tytule tylko imienia prowadzącego (20) zbliża, wprowadza relację serdeczności i familiarności między prezydentem a słuchaczami, a ponadto świadczy o przekroczeniu granic prywatności (Marcjanik, 1997, s. 137).

Podobnie prezentuje się grupa tytułów, w których wykorzystano pseudonimy lub przezwiska osoby prowadzącej (21). Takie medionimy nazywają audycje skierowane najczęściej do młodego odbiorcy, wyrażają swobodę oraz stanowią formę promocji i reklamy – nie tylko prowadzącego, a głównie rozgłośni radiowej, która cyklicznie proponuje słuchaczom spotkanie ze znaną osobistością, np. *Zalef zgiełku* (nazwa audycji wyraża muzyczne preferencje prezentera i stanowi jednocześnie hiperbolizację hałasu – prowadzący proponuje odbiorcom muzykę rockową z elementami techno i folku), *Numer Raz na fali* (medionim odsyła do zwrotu *być na fali*, tzn. ‘osiągać sukcesy, być popularnym’; „na fali” (radiowej) jest zatem prezenter, który nadaje muzykę „na fali”, a więc modną, aktualną, powszechnie lubianą).

2. Medionimy zbudowane z inicjałów (osobowość oraz subiektywny punkt widzenia prezentera)

Interesującą, choć nieliczną grupą (5) są tytuły zbudowane z inicjałów imion i nazwisk, samych nazwisk lub przezwisk osób prowadzących audycję, np. *GH+* (Grzegorz Hoffman), *HCH* (Jacek Hawryluk, Bartek Chaciński). Taka forma medionimu przypomina szyfr: wskazuje na zagadkowość i nieprzewidywalność programu, przez co podsycza ciekawość odbiorcy, a jednocześnie podkreśla subiektywny charakter medialnego przekazu. Często wykorzystany zostaje potencjał inicjałów, zwłaszcza do tworzenia opisu audycji bądź rozwinięcia jej tytułu. Jako przykład może posłużyć audycja *WW* – „wyjątkowo wyczekiwana i nie wyrobiona”¹³, której gospodarzami są Janusz Walczuk i Wyguś¹⁴, a także program Mariusza Owczarka – *MO*¹⁵, czyli *Mało Obiektywnie*. Warto również wymienić emitowaną na antenie stacji RMF FM w latach 1994–1999 audycję *JW23* prowadzoną przez Marcina Jędrycha i Marcina Wrone, w której tytule wykorzystuje się inicjały gospodarzy oraz przywołuje kryptonim fikcyjnego agenta wywiadu radzieckiego i polskiego – J-23, znanego jako Hans Kloss, czyli głównego bohatera serialu telewizyjnego

¹² <https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/z-imieniem-czy-bez;6239.html> [dostęp: 20.09.2021].

¹³ Zob. <https://newonce.net/podcast/ww> [dostęp: 20.09.2021].

¹⁴ Tj. Franek Wygnański.

¹⁵ Prezenter bawi się swoimi inicjałami, które wywołują skojarzenie z Milicją Obywatelską.

*Stawka większa niż życie*¹⁶. Zagadkowy, odsyłający do popkultury medionim¹⁷ w adekwatny sposób oddaje tematykę emitowanej nocą audycji – zwykle oscylującą wokół relacji damsko-męskich i erotyki¹⁸ z wykorzystaniem absurdałnego humoru oraz żartów ze wszystkich i wszystkiego, z istotnym udziałem słuchaczy¹⁹. Można zatem stwierdzić, że nazwy medialne w tej grupie podkreślają subiektywny punkt widzenia prezentera oraz jego oryginalną osobowość.

3. Medionimy z przydawkami przymiotnikowymi (prowadzący jako mentor)

Antroponimy w tytułach audycji radiowych są również wykorzystywane do tworzenia przydawk przymiotnikowych²⁰ doprecyzowujących tematykę emitowanego programu (8). Wśród wyrazów określających są nazwiska o odmianie przymiotnikowej, np. *Słodkie reggae*²¹ (prowadzący: Tomasz Słodki), *Rockowe Młyńskie Kolo*²² (prowadzący: Artur Młyński), przezwiska, np. *Ostry Dyżur*²³, (prowadzący: Aleksander „Ostry” Ostrowski), przymiotniki utworzone od pseudonimów, np. *Hity z DaniuSowej Płyty* (prowadzący: DaniuS) oraz od nazwisk o odmianie rzeczownikowej, np. *Muzyka Organowa* (prowadzący: Tomasz Organek), *Królewski wieczór* (prowadzący: Kamil Król). Wszystkie propria tworzące grupę nazw z wyrazami pokrewnymi antroponimu identyfikują audycje muzyczne, co pozwala postrzegać prezentera radiowego emitującego muzykę zgodnie z własnymi preferencjami jako mentora zaznajamiającego słuchaczy zwykle z niszowym stylem muzycznym. Co ważne, niektóre przydawk przymiotnikowe tworzące z rzeczownikami utarte wyrażenia, określają nastrój/charakter audycji muzycznych, np. *Ostry Dyżur* jest adresowany do miłośników rockowej muzyki i ostrych brzmień, z kolei *Królewski wieczór* można postrzegać jako audycję dla wymagających odbiorców i koneserów dobrej muzyki.

¹⁶ Serial został wyprodukowany w latach 1967–1968. Reżyserami byli Janusz Morgenstern i Andrzej Konic. Zob. <https://filmpolski.pl/fp/index.php?film=121559> [dostęp: 1.10.2021].

¹⁷ Nazwa J-23 jest chętnie wykorzystywana w mediach, zwłaszcza ze względu na słowa często wypowiedzane w serialu telewizyjnym: „J-23 znowu nadaje”. Zob. <https://pod.co/ww-ft-janusz-walczyk-wygu/jw-23-jw-19-znowu-nadaj> [dostęp: 20.09.2021].

¹⁸ W latach 90. ubiegłego stulecia sfera erotyki należała jeszcze do tematów tabu.

¹⁹ <https://30lat.rmfm.tiki-index.php?page=JW+23> [dostęp: 20.09.2021].

²⁰ Takie medionimy ujawniają potencjał kreacyjny nazw osobowych w strukturach językowych.

²¹ Chrematonim nawiązuje do wyrażen *słodkie chwile*, *słodkie życie*; kojarzy się z czasem odpoczynku i bez troski.

²² Nazwa wywołuje skojarzenia z doznawaniem niezapomnianych wrażeń podczas słuchania audycji, a także z nadawaniem wyłącznie muzyki rockowej.

²³ Medionim odsyła do mocnych, dynamicznych brzmień, które, być może – na wzór ostrego dyżuru w szpitalach – mają przywrócić siły słuchaczom, pobudzić ich do działania.

4. Medionimy w formie neologizmów utworzonych od antroponomów (kreatywność prowadzącego)

4.1. Derywaty z powtarzającymi się sufiksami

Interesującym zbiorem są tytuły audycji w formie neologizmów utworzonych od antroponomów (także z ich fragmentów lub zmodyfikowanych postaci nazw osobowych). Wśród nich znajdują się derywaty od nazwisk, do których dołączono powtarzające się sufiksy²⁴, tj.: **-(ow)isko**, np. *Kleszczowisko* (prowadzący: Włodzimierz Kleszcz), *Drozdowisko.music* (prowadząca: Teresa Drozda), *Łosiwisko* (prowadzący: Tomasz Łoś); złożenia z członem **-fonia**, np. *Makakofonia* (prowadzący: Piotr „Makak” Szarłacki), zrosty powstałe na drodze dezintegracji podstawy – *Badafonia*²⁵ (prowadzący: Kuba Badach). Warto także wspomnieć o compositach z członem **-logia**, w których pierwszy element powstał przez redukcję imienia lub nazwiska prezentera, np. *Kasprologia* (prowadzący: Tomasz Kasprzyk), *Rafologia* (prowadzący: Rafał Popowski). Derywaty utworzone za pomocą formantu *-isko* zazwyczaj nazywają miejsca lub wytwory czynności i procesów (zob. Grzegorzewska, Laskowski, Wróbel, red., 1990, s. 389–468). W kontekście prowadzonych analiz wymienione medionimy wywołują skojarzenie z apelatywem *sluchowisko*. Ze względu na fakt, że ich podstawą słowotwórczą są nazwiska prowadzących, można je postrzegać jako audycje, w których tytułach podkreślony zostaje subiektywny punkt widzenia. Podobnie rdzeń **-fonia**, wskazujący na związek z głosem prowadzącego audycję lub z proponowaną przez niego muzyką, a także tytuły z członem **-logia**, informujące odpowiednio o powiązaniach z doktryną, teorią, nauką i jej dyscyplinami²⁶.

4.2. Derywaty z antroponimem wyodrębnionym graficznie

Kolejną podgrupę tworzą – oparte na kalamburze – jedno- lub dwuelementowe tytuły, w których strukturze występuje antroponim odnoszący się do radiowego prezentera skontaminowany z innymi formami (zob. Burska, 2014, s. 168). Często w utworzonych neologizmach nazwa osobowa zostaje wyodrębniona graficznie

²⁴ Warto również wspomnieć o członach **-fobia** (*Koślikofobia*, prowadzący: Robert Koślik) i **-mania** (*Markomania*, prowadzący: Marek Niedźwiecki), tworzących tytuły archiwalnych już audycji radiowych w formie compositów. Oba człony odsyłają do zaburzeń psychicznych związanych kolejno z nieuzasadnionym lękiem przed czymś / kimś (**-fobia**) lub do bardzo silnego zamilowania do czegoś czy chorobliwego, trudnego do opanowania pociągu do wykonywania określonych czynności. Zob. <https://sjp.pwn.pl/slowniki/fobia.html> [dostęp: 23.09.2021]; <https://sjp.pwn.pl/sjp/mania;2566909.html> [dostęp: 23.09.2021].

²⁵ Dzięki takiemu zabiegowi słowotwórczemu tytuł można postrzegać jako nazwę audycji, w której „bada się” dźwięki, jak i skierowaną do wszystkich „badaczy” dźwięków.

²⁶ <https://sjp.pwn.pl/szukaj/logia.html> [dostęp: 23.09.2021].

(co ma służyć dekompozycji wyrazu), np.: *RAUdycja* (prowadzący: Tomasz „Rau” Rałowski), *SaySMOLOgia* (prowadzi: Mariusz Smolarek) lub można ją odszukać w istniejących słowach (por. Kaszewski, 2015, s. 113), np.: *Trójkowy PoWiernik* (prowadzący: Marek Wiernik), *KrUlewicz* (prowadzący: Maciej Ulewicz)²⁷. Pisownia wykorzystująca wielką literę „pozwala na reinterpretację wyrazów – ujawnia rzeczywiście lub wyodrębnione niezgodnie z zasadami analizy słowotwórczej człony składowe wyrazów [...]. Te celowo wywołane skojarzenia mają ułatwić zapamiętanie nazwy, a także być może, wskazać na to, że jej właściciele mają poczucie humoru” (Burkacka, 2007, s. 82).

4.3. Derywaty nawiązujące do pory emisji audycji

Wąską grupą medionimów są nazwy utworzone wokół nazwiska prowadzącego i pory emisji, np. *PoBudka!*²⁸ (prowadząca: Ola Budka), *Berganocka*²⁹ (prowadzi: Karol Berger), *Poranna Manna*³⁰ (prowadzący: Wojciech Mann).

Tytuły audycji radiowych w postaci neologizmów zwracają uwagę odbiorcy na nowatorstwo programu. Zachęcają ponadto do wysłuchania czegoś nowego, dotychczas niezdefiniowanego i nienazwanego. Osoba prowadząca jawi się zatem jako niepowtarzalna, kreatywna, nieprzewidywalna.

5. Medionimy wykorzystujące warstwę skojarzeniową nazw osobowych

Warto dokonać przeglądu zbioru medionimów (6), w którym mieszczą się tytuły audycji utworzone w wyniku wykorzystania warstwy skojarzeniowej nazwisk, pseudonimów lub przezwisk osób prowadzących. Do nazw osobowych dobrane zostają nazwy pospolite lub inne elementy leksykalne należące do pola semantycznego wyrazów będących podstawą słowotwórczą antroponimu, np. *Warzywniak wieczorową porą* (prowadząca: Julia **Pietrucha**), *Harcówka* (prowadzący: **Druh** Sławek; medionim odsyła do słowa *harce*, oznaczającego swobodną zabawę), *Co*

²⁷ W tę grupę wpisują się również nazwy archiwalnych audycji prowadzonych przez Wojciecha Manna na antenie radiowej Trójki – *Manniak po omacku*, *Radio Mann*.

²⁸ Nazwa została utworzona przez dekompozycję wyrazu *pobudka*. Dokonano żartobliwego podziału słowa i graficznie wyodrębniono w nim nazwisko prowadzącej.

²⁹ Tytuł jest kontaminacją nazwiska *Berger* i wyrazu *dobranocka*.

³⁰ Medionim został utworzony przez zestawienie rymujących się składników nazwy. Uwagę zwraca człon *Manna*, będący kompozycją (skrzyżowaniem) nazwiska *Mann* i apelatywu *manna*, w którym antroponim wyodrębniono graficznie poprzez zapis wielką literą. Dzięki dokonanyemu zabiegom stylistycznym tytuł audycji *Poranna Manna* zyskuje żartobliwe znaczenie: można go bowiem interpretować jako „pokarm duchowy”, który ma pomóc słuchaczom przetrwać poranek.

tam bzyka w polityce (prowadzący: Antoni Trzmiel³¹), *Ciemna strona księżycyca* (prowadzący: Przemysław Mroczek; nazwa nawiązuje do odkrywania muzycznych tajemnic przeszłości oraz poznawania nowości).

6. Medionimy wykorzystujące gry językowe oraz zawierające aluzje do kultury wysokiej i popularnej

Liczną grupę (82 egzemplifikacje) tworzą tytuły audycji wykorzystujące gry językowe, a także różnego rodzaju aluzje, m.in. do kultury wysokiej i popularnej. Pojęcie gry językowej rozumiem szeroko³², jako „formę eksperymentowania językiem i z językiem, opartą na formalnych i/lub semantycznych modyfikacjach i zwracającą uwagę na stosowane reguły językowe: systemowe, tekstowe, komunikacyjne” (Goral, 2021, s. 62)³³.

6.1. Medionimy oparte na intertekstualności

Wyróżniający okazuje się zbiór medionimów, których podstawą konstrukcji jest intertekstualność, a wymianie podlega jeden z członów znanych nazw lub tytułów literackich (por. Ślawska, 2008, s. 123). Nazwy audycji występujące w tej grupie wykorzystują nawiązania do kultury wysokiej, np. *Kapitan Gowin*³⁴ (prowadzący: Jarosław Gowin), *Podróże Roderyka* (prowadzący: Roderyk Więcek), *Podróże Czejarka*³⁵ (prowadzący: Roman Czejarek). Częstsze jednak są tytuły audycji odnoszące się do kultury popularnej, będące aluzyjnymi przekształceniami nazw programów telewizyjnych, np. *Z Łosiem przez las*³⁶ (prowadzący: Piotr Łoś),

³¹ Tytuł odsyła również do słów wypowiedzianych przez Czepca w rozmowie z Dziennikarzem w *Weselu* S. Wyspiańskiego (Akt I, Scena 1): „Co tam, panie, w polityce?”

³² W węższym rozumieniu gra językowa „określa szereg zabiegów stylistycznych bazujących na przekształceniach reguł organizacji kodu językowego – poprzez świadome naruszenie zasad kodu fonetyki, fleksji, leksyki, składni oraz semantyki” (Goral, 2021, s. 62).

³³ Zob. także Kępa-Figura, 2018.

³⁴ Tytuł odsyła do zagadkowych postaci: do kapitana Nemo, bohatera powieści Juliusza Verne’a pt. *Dwadzieścia tysięcy mil podmorskiej żeglugi* oraz *Tajemnicza wyspa*, a także do fikcyjnej postaci Kapitana Ameryki, występującego w serii komiksów (*Captain America Comics* z 1941 roku) oraz jego filmowych adaptacji. Por.: <https://radioszczecin.pl/325,0,kapitan-gowin> [dostęp: 27.09.2021].

³⁵ Medionimy nawiązują do powieści *Podróże Guliwera* Jonathana Swifta. Gospodarze audycji nie tylko zabierają słuchaczy do inspirujących zakątków świata, ale także odnajdują „ciekawych ludzi i świadków niezwykłych historii” (<https://latozradiem.pl/podcasty?new=1&>) [dostęp: 27.09.2021] oraz poszukują „drogowskazów w podróży naszego życia” (<https://radiospacja.pl/shows/podroze-roderyka/>) [dostęp: 27.09.2021].

³⁶ Audycja dotyczy życia codziennego w polskich lasach i porusza ważne sprawy polskich nadleśnictw. Nazwa przywołuje natomiast „autorski cykl podróżniczy Wojciecha Cejrowskiego,

*Hamburger na śniadanie*³⁷ (prowadzący: Michał Hamburger), seriali, np. *Latające radio doktora Kruszewicza*³⁸ (prowadzący: dr Andrzej G. Kruszewicz), kreskówek i filmów, np. *Rogalska i spółka*³⁹ (prowadząca: Marzena Rogalska), *Kevin sam w Polsce*⁴⁰ (prowadzący: Kevin Aiston), *Hubert wieczorową porą*⁴¹ (prowadzący: Hubert Augustyniak), nazewnictwa muzycznego, np. *ZiZi Top*⁴² (prowadzący: Zbigniew Zegler (ZiZi)), *Nocna zmiana Kosy*⁴³ (prowadzący: Janusz Kosiński), *Takiego Chłopasia*⁴⁴ (prowadzący: Marcin Chłopaś). Należy zauważyć, że nazwy modyfikujące dobrze znane tytuły odznaczają się wysokim stopniem perswazyjności i ekspresywności. Często pojawia się w nich również efekt humorystyczny (por. Ślawska, 2008, s. 123).

6.2. Medionimy oparte na frazeologizmach

Osobną grupę onimów opartych na grze z odbiorcą tworzą tytuły audycji, w których antroponimy (lub ich modyfikacje) odnoszące się do prezenterów radiowych stanowią element związku frazeologicznego lub innowacji frazeologicznej. Nieprzypadkowo wybrane frazeologizmy w większości ewokują obraz czegoś ulubionego, cennego, potrzebnego, od czego – bez względu na porę dnia – trudno się oderwać. Dość wymienić takie medionimy, jak: *Oczko*

w ramach którego obieżyświat dociera w egzotyczne i często niedostępne dla turystów rejony świata” (<https://vod.tvp.pl/website/boso-przez-swiat,9329207#> [dostęp: 27.09.2021]).

³⁷ Nazwa audycji kulinarnej emitowanej w soboty na antenie Radia Wrocław nawiązuje do porannego magazynu w TVP2 – *Pytanie na śniadanie*.

³⁸ Prowadzona przez doktora weterynarii i pasjonata ornitologii audycja porusza kwestie związane z ochroną środowiska. Transmitowana z warszawskiego ogrodu zoologicznego odsyła do *Latającego cyrku Monty Pythona* (pełnego ciętego dowcipu i absurdu komediowego serialu telewizyjnego wyprodukowanego w latach 1969–1974, wyreżyserowanego przez Iana MacNaughtona i Johna Howarda Daviesa). Zob.: https://www.rdc.pl/rdc_audycje/latajace-radio-doktora-kruszewicza/ [dostęp: 27.09.2021]; <https://www.filmweb.pl/serial/Lataj%C4%85cy+Cyrk+Monty+Pythona-1969-95732/cast/crew#originalMaterials> [dostęp: 1.10.2021].

³⁹ Nazwa wywołuje skojarzenie z filmem animowanym *Potwory i spółka* wyprodukowanym w 2001 roku, którego reżyserami byli Pete Docter i David Silverman (<https://www.filmweb.pl/film/Potwory+i+sp%C3%B3%C5%82ka-2001-31508> [dostęp: 1.10.2021]).

⁴⁰ Tytuł audycji prowadzonej przez mieszkającego od wielu lat w Polsce Brytyjczyka Kevina Aistona stanowi aluzję do filmu *Kevin sam w domu* (wyreżyserowanego przez Chrisa Columbasa w 1990 roku); <https://www.filmweb.pl/film/Kevin+sam+w+domu-1990-6721> [dostęp: 1.10.2021].

⁴¹ Medionim nawiązuje do tytułu komedii Stanisława Barei *Brunet wieczorową porą* wyprodukowanej w 1976 roku; <https://www.filmweb.pl/film/Brunet+wieczorow%C4%85+por%C4%85-1976-1171> [dostęp: 1.10.2021].

⁴² Nazwa archiwalnej audycji odsyła do rockowego zespołu ZZ Top.

⁴³ Tytuł archiwalnej audycji jest aluzją do nazwy zespołu *Nocna Zmiana Bluesa*.

⁴⁴ Onim odsyła do tytułów piosenek: *Takiego Chłopaka* zespołu Micromusic oraz *Takiego Janicka* w wykonaniu zespołu TerazMy.

w *głowie*⁴⁵ (prowadzi: Mirosław Oczkoś), *Nocny Maciek*⁴⁶ (prowadzący: Maciej „eM-Ski” Snitkowski), *Nocne Zwierki*⁴⁷ (prowadzący: Agnieszka Zwierko, Grzegorz Chlasta), *Śliwką w kompot*⁴⁸ (prowadzący: Marcin Śliwa), *Poranna Manna*⁴⁹ (prowadzący: Wojciech Mann).

Poczynione obserwacje pozwalają postawić tezę, że medionimy wykorzystujące mechanizm gier językowych nie tylko zwiększają zaangażowanie odbiorcy, ale przede wszystkim zaskakują, intrygują, przyciągają uwagę i skłaniają do zastanowienia się nad nimi. Jak podkreśla Danuta Kępa-Figura (2009, s. 110), „gra jest sposobem adresowania wypowiedzi także dlatego, że nadawca, używając ich, kształtuje swój wizerunek. [...] Prezentuje siebie (na przykład) jako osobę inteligentną, dowcipną, mającą określone preferencje estetyczne czy polityczne i w konsekwencji trafia do planowanego odbiorcy”.

Tytuły audycji a nazwy stacji radiowych

W kontekście prowadzonych rozważań warto przyjrzeć się zależności pomiędzy nazwami audycji radiowych z antroponimem jako elementem ich struktury a nazwami rozgłośni, na których antenie są emitowane (zob. tabela 1). Okazuje się, że najwięcej tytułów z wykorzystaniem nazw osobowych odnotowano w ramówkach *Radiospacji* i *Radia dla Ciebie* (po 12 egzemplifikacji). Nieco mniejszą ich częstotliwość obserwuje się na antenie *Newonce Radia* (11), stacji *Nowy Świat* (8), radiowej *Trójki* (7), *Radia 357* (6), radiowej *Czwórki* (5) i *Antyradia* (3). Celem większości ze wskazanych rozgłośni jest budowanie radia z misją,

⁴⁵ Frazeologizm *być oczkiem w głowie* odnosi się do obiektu szczególnego zainteresowania (zob. WSF).

⁴⁶ Nazwa stanowi innowację modyfikującą (wymieniającą) wyrażenia *nocny marek* oznaczającego człowieka, który zazwyczaj późno chodzi spać (zob. WSF), audycja natomiast jest emitowana w godzinach wieczornych (20.00–22.00), a nie nocnych.

⁴⁷ Tytuł audycji jest innowacją modyfikującą (wymieniającą) frazeologizmu *nocny marek*. Wymieniony człon wyrażenia odsyła do nazwiska jednej z osób prowadzących – śpiewaczki operowej Agnieszki Zwierko. Można go także postrzegać jako potoczne określenie rzeczownika zwierzchnia, które to artystka snuje na antenie z dziennikarzem Grzegorzem Chlastą. Co ważne, rozmowy dotyczą zwykle muzyki klasycznej i opery, stąd nieprzypadkowe podobieństwo brzmieniowe onimicznego członu *Zwierki* do apelatywu *dźwięki*. Por. https://www.rdc.pl/rdc_audycje/nocne-zwierki/ [dostęp: 2.10.2021].

⁴⁸ Ideonim jest innowacją modyfikującą (skraccającą i regulującą) frazeologizmu *wpaść jak śliwka w kompot*, który znaczy tyle, co znaleźć się w trudnej sytuacji, w sytuacji bez wyjścia (WSF). *Śliwką w kompot* to nazwa cyklu felietonów Mariana Śliwy, w którym w dowcipny sposób opisane zostają „wpadki”, czyli kłopotliwe wydarzenia z otaczającej rzeczywistości.

⁴⁹ Tytuł odsyła do wyrażenia frazeologicznego *manna z nieba* oznaczającego ‘coś bardzo upragnionego, cennego, potrzebnego, coś, co zaspokaja głód’ (WSF).

z dala od mainstreamu⁵⁰, a także wypełnianie pustej przestrzeni przejawiające się chociażby promowaniem niszowych gatunków muzycznych i wyznaczaniem nowych trendów. Takie przesłanie zostało wpisane w identyfikujące rozgłośnie radiowe jednostki nazewnicze: dość wymienić *Radiospację* (stwarzającą w różny sposób rozumianą przestrzeń: „dla muzyki, na którą nie ma miejsca w innych mediach⁵¹”, a także dla odpoczynku od codziennych obowiązków), *Radio Nowy Świat* (patronujące mniej znanym artystom i inicjatywom kulturalnym reprezentującym wysoki poziom), *Newonce Radio* (podkreślające swoją odmienność od innych rozgłośni⁵² nie tylko ze względu na obecność na antenie hip-hopu czy muzyki elektronicznej, ale także przez pisownię nazwy stacji⁵³, łączącą w sobie nowatorstwo i tradycję – zrost *new* (ang. ‘nowy’) + *once* (ang. ‘kiedyś’)) czy *Antyradio* (inne niż wszystkie, kontrowersyjne, niestroniące od skandali). Za realizację tych zadań odpowiadają prezenterzy, którzy wykraczają poza wszelkie stereotypy i formaty, starają się wyróżniać, a tym samym zaintrygować słuchaczy. Słuszne zatem okazuje się stwierdzenie, że to antroponim nawiązujący do osoby prowadzącej – wykorzystany w tytule audycji – promuje stację, staje się jej marką oraz jednym ze sposobów pozyskania odbiorcy, dotarcia do niego. Indywidualizm i kreatywność prezenterów warunkują z kolei oryginalność rozgłośni, są jej znakiem jakości. Zasadna wydaje się więc teza o budowaniu wizerunku stacji radiowej poprzez wizerunki prowadzących audycje. Jej potwierdzeniem są archiwalne i aktualne nazwy audycji radiowych na antenie rozgłośni cieszących się największą słuchalnością w Polsce⁵⁴ – Radia Zet i RMF FM. Szczególnie widoczne jest to w ramówce pierwszej z wymienionych⁵⁵, w której na przestrzeni

⁵⁰ Wyjątkiem jest *Radio dla Ciebie*, kierowane do wielu pokoleń, którego celem jest pozyskanie większości (ma w tym pomóc zatrudnienie znanych osobistości).

⁵¹ Zob. <https://radiospacja.pl/o-radiospacji/> [dostęp: 7.10.2021].

⁵² M.in. przez nawiązanie do słowa *niuans* oznaczającego subtelną (choć w przypadku odniesienia do desygnatu nazwy – istotną) różnicę.

⁵³ Nazwa rozgłośni koresponduje z – często tajemniczymi i przysparzającymi trudności w rozpoznaniu tematyki – nazwami audycji, których budowa oparta jest na antroponimach odnoszących się do prowadzących (łączy, redukuje, zestawia lub krzyżuje antroponimy), np. *Zu x Za* (prowadzące: Zuza OK (Okienzcyc) i Zuza Zet (Zielińska)), *Walkie-Talkie* (prowadzący: Michał Walkiewicz), *Dragon Fall* (prowadzący: Marek Fall, Tomasz Smokowski), *Ok, Szuffle* (prowadzący: Zuza OK, Kamil Szuffladowicz), *Pakchenko* (prowadzący: Alex Pak, Eugene Demchenko).

⁵⁴ Zob. https://www.press.pl/tresc/71778,sluchalnosc-rmf-fm-nadal-powyzej-31-proc_-polskie-radio-24-z-rekordem [dostęp: 1.10.2021].

⁵⁵ W aktualnej ramówce stacji RMF FM można znaleźć zaledwie jeden tytuł z antroponimem jako członem składowym (*Felieton Tomasza Olbratowskiego*). W przeszłości również było ich niewiele – zaledwie cztery: *JW23* (zob. wyżej), *Metzoforte* (prowadzący: Piotr Metz; nazwa audycji powstała poprzez kontaminację nazwiska dziennikarza oraz terminu muzycznego z zakresu dynamiki (*mezzo forte*, czyli ‘średnio głośno’)), *Świat filmu wg Andrzeja Sołtysika*, *Wszystkie numery Agnieszki Chylińskiej*.

ostatnich lat pojawiło się 14 nazw audycji z antroponimem jako komponentem składowym⁵⁶. Obecnie pozostał tylko jeden onim z nazwą osobową jako członem chrematonimu (*Nosel wkręca*), dominują natomiast medionimy z nazwą stacji radiowej w tytule audycji (np. *Uważam Zet, Zet Party, Zet Gadzet, 7. Dzień Tygodnia w Radiu Zet*). Jednorodność badanych medionimów wskazuje na mniejszą różnorodność tematyki audycji, a to z kolei pozwala mówić o niewygórowanych wymaganiach słuchaczy poszczególnych rozgłośni.

Warto przyrzeć się konstrukcjom proprialnym z antroponimami jako członami składowymi pojawiającym się w ramówce Radia dla Ciebie (RDC) i różniącym się od częstych tego typu tytułów audycji emitowanych na antenie Radiospacji czy Newonce Radia. RDC posługuje się nazwami, którym można przypisać funkcję deskrypcyjno-aluzyjną. Przez wykorzystanie warstwy skojarzeniowej komponentów (w tym także antroponimicznych) medionimu odsłonięta zostaje tematyka audycji. Ilustrują to nazwy takich programów, jak: *Latające radio doktora Kruszewicza* (zob. wyżej), *Z Łosiem przez las* (zob. wyżej), *Co tam bzyka w polityce* (zob. wyżej), *Rendez-vous z Goską Bańką* (prowadząca Małgorzata Bańka przybliży słuchaczom świat muzyki francuskiej).

Wśród tytułów audycji pojawiają się również niezaskakujące dla audytorium, powszechne nazwy, na podstawie których można przypisać prowadzącemu rolę gospodarza, np. *Bez limitu, czyli Bogdan Fabiański zaprasza; Paweł Bobrowski, zapraszam; Roman Rogowiecki po swojemu*. Niewykluczone zatem, że większy stopień tradycyjności przy mniejszej kreatywności onimicznej w przypadku stacji RDC wynika z faktu, że jest ona jedną z regionalnych rozgłośni Polskiego Radia⁵⁷ (nadającą głównie na Mazowszu)⁵⁸. Tradycyjność zaś jednostek nazewniczych jest w odniesieniu do rozgłośni RDC istotna, ponieważ odsyła do historii radia sięgającej 1937 roku⁵⁹.

Należy zwrócić uwagę na mniejszą liczbę tytułów audycji z nazwami osobowymi w ramówkach dwóch rozgłośni (zob. tabela 1) i zastanowić się, czy istnieje

⁵⁶ Np. *Bulka z Szymkiem* (prowadzący: Szymon Majewski), *Bumerang Czesława* (prowadzący: Czesław Mozil), *Taniec z Bryndalem* (prowadzący: Rafał Bryndał; nawiązanie do popularnego programu rozrywkowego *Taniec z gwiazdami* emitowanego w latach 2004–2011 przez stację TVN, a obecnie – od 2014 roku – na antenie telewizji Polsat; <https://teleshov.wp.pl/taniec-z-gwiazdami-6032196295672961c> [dostęp: 1.10.2021]), *Szybki Bill* (prowadzący: Bilguun Ariunbaatar; nawiązanie do piosenki śpiewanej przez Katarzynę Sobczyk pt. *Nie bądź taki szybki Bill*), *Weekend Wita* (prowadzący: Radomir Wit), *Zimoch na gorąco* (prowadzący: Tomasz Zimoch; nazwa oparta na antonimii wyrazów *zimno/gorąco*).

⁵⁷ Poczynione przeze mnie obserwacje pokazują, że tytuły audycji na antenie stacji radiowych Polskiego Radia zawierające komponent antroponimiczny zwykle nie zwracają uwagi swoją formą i są dla odbiorcy czytelne.

⁵⁸ Por. PR Kraków (*Dobry wieczór u Hanki Wójciak*), PR Łódź (*Archiwum Henryka Debicha*), PR Katowice (*Artystyczne spotkania Macieja Szczawińskiego, Trójwymiarowa prognoza pogody Cezarego Orzecha*).

⁵⁹ <https://www.rdc.pl/artukul/historia-rdc/> [dostęp: 9.02.2022].

związek między zmianami nazewniczymi a popularnością stacji. Słuchalność pierwszej z nich – Antyradia – w 2021 roku wahała się na poziomie ok. 2,6%⁶⁰, co pozwoliło jej usytuować się na 6. miejscu wśród najpopularniejszych stacji radiowych w kraju. W niektórych rejonach i miastach Polski słuchalność tej stacji jest jednak znacznie wyższa: dość wymienić aglomerację śląską⁶¹ (ok. 7%)⁶², Łódź (ok. 7%), Rzeszów (ok. 11%), Szczecin (ok. 6,5%), Trójmiasto (ok. 7,5%) czy Wrocław (ok. 9,3%). Wydaje się, że rozgłośnia odniosła sukces i ugruntowała swoją pozycję na rynku mediów. Jej wizerunek i oferta programowa są czytelne dla audytorium, ma – stale poszerzające się – grono wiernych odbiorców, oczekujących nieco odmiennej oferty programowej i innych propozycji muzycznych niż w stacjach radiowych podążających zgodnie z mainstreamem. Stopniowe odchodzenie od nazw audycji z antroponimami łączy ją natomiast z konkurencyjnymi (najpopularniejszymi) rozgłośniami: Radiem Zet i RMF FM.

Inny natomiast jest powód spadku liczby badanych medionimów w ramówce Programu III Polskiego Radia, zw. „Trójką”. Wiąże się on z odejściem w ostatnim czasie wielu od lat pracujących w tym radiu dziennikarzy⁶³, a w konsekwencji z zaprzestaniem emisji licznych audycji autorskich. Zaistniałe okoliczności doprowadziły do najniższej w historii radia słuchalności sięgającej ledwie 1,7% w czwartym kwartale 2021 roku⁶⁴. Ta z kolei łączy się z powstaniem z inicjatywy części byłych pracowników „Trójki” dwóch nowych społecznych stacji internetowych: Radia Nowy Świat i Radia 357, których działalność zależy wyłącznie od finansowego wsparcia słuchaczy. O roli medionimów świadczy chociażby zastrzeżenie przez Polskie Radio nazw niektórych audycji „Trójki” (w tym także nazw kojarzących się z prowadzącymi) jako znaków towarowych, których rozgłośnia jest właścicielem. Dość wymienić takie tytuły, jak: *Markomania* (zob. wyżej), *Magiel Wagli* (prowadzący: Wojciech Waglewski i Fisz (Bartosz Waglewski)) czy *Manniak po ciemku* (zob. wyżej), którym odpowiadają nowe audycje tychże prowadzących na antenie Radia 357 (*Zakamarki*) i Radia Nowy Świat

⁶⁰ Dane zostały zaczerpnięte ze strony Komitetu Badań Radiowych: <https://badaniaradiowe.pl/wyniki-sluchalnosci/sieci-2/> [dostęp: 7.02.2022].

⁶¹ W 2021 roku na Śląsku częściej od Antyradia słuchano tylko radia RMF FM; <https://badaniaradiowe.pl/wyniki-sluchalnosci/aglomeracja-slaska/> [dostęp: 7.02.2022].

⁶² W nawiasach podano średnią wartość słuchalności danej stacji radiowej w 2021 roku. Por. <https://badaniaradiowe.pl/wyniki-sluchalnosci/> [dostęp: 7.02.2022].

⁶³ Powodem tej sytuacji były konflikty pracowników stacji z kierownictwem, a zwłaszcza próba oceniania jednego z notowań cotygodniowej listy przebojów. Zob. <https://www.wirtualnemedia.pl/artykul/kolejne-odejscia-z-trojki-stelmach-po-23-latach-pracy-rozek-i-autorzy-urywkow-z-kalendarza> [dostęp: 7.02.2022].

⁶⁴ Biorąc pod uwagę fakt, że jeszcze w 2016 roku słuchalność stacji sięgała 8%, można mówić o „krytycznym momencie w historii rozgłośni”. Zob. <https://www.wirtualnemedia.pl/artykul/sluchalnosc-trojka-w-ciagu-5-lat-spadla-z-8-proc-do-2-proc-moment-krytyczny-w-kilkudziesiecioletniej-historii-rozglasni> [dostęp: 7.02.2022].

(*Wagle, Manniak po omacku*) – nawiązujące tytułem do swoich poprzedniczek. Okazuje się zatem, że nie zawsze zastrzeżenie nazwy jako znaku towarowego stacji radiowej wpływa korzystnie na budowanie wizerunku i reputacji marki⁶⁵. Trudno nie zgodzić się z opinią Wojciecha Manna, którego zdaniem „tytuł audycji jest wyłącznie etykietą formy, którą wypełnia prowadzący”⁶⁶. W kontekście słów dziennikarza szczególnie staje się rola medionimów z antroponimem jako elementem składowym. Nazwa osobowa, której referentem jest znany audytorium prowadzący, staje się zachętą, kuszącym opakowaniem, a jednocześnie stanowi istotne ogniwo tytułu, otwierające szereg konotacji. Można więc pokusić się o stwierdzenie, że znakiem towarowym w nazwach medialnych opartych na nazwach osobowych są te drugie. Tym samym ujawniona zostaje zależność między medionimem a antroponimem (jako elementem składowym nazwy medialnej): wykluczenie z audycji referenta antroponimu powoduje, że jej tytuł staje się nazwą pustą, a to z kolei skutkuje stopniowym zamieraniem desygnatu nazwy medialnej. Badane medionimy konotują bowiem przez powiązanie z indywidualnymi cechami referenta antroponimu. Można zatem mówić o stałym (nierozwalnym) związku medionimu z nazwą osobową będącą jego komponentem lub motywacją/podstawą słowotwórczą.

Tabela 1. Frekwencja nazw audycji z antroponimem w ramówkach rozgłośni radiowych

Nazwa stacji radiowej	Liczba nazw audycji z antroponimem
<i>Radiospacja</i>	12
<i>Radio dla Ciebie (RDC)</i>	12
<i>Newonce Radio</i>	11
<i>Radio Nowy Świat</i>	8
<i>Program III PR (tzw. „Trójka”)</i>	7/25 ⁶⁷ (32) ⁶⁸
<i>Radio 357</i>	6
<i>Czwórka</i>	5
<i>PR Katowice</i>	5
<i>Antyradio</i>	3/11 (14)
<i>PR Kraków</i>	3
<i>PR Poznań</i>	3

⁶⁵ Por. <https://uprp.gov.pl/pl/przedmioty-ochrony/znaki-towarowe/znaki-towarowe-informacje-podstawowe/co-to-jest-znak-towarowy> [dostęp: 8.02.2022].

⁶⁶ <https://www.wirtualnemedia.pl/artukul/polskie-radio-chce-zastrzec-nazwy-ponad-30-audycji-trojki-strzyczkowski-nie-planowalismy-ich-wykorzystywac> [dostęp: 8.02.2022].

⁶⁷ Liczby po ukośniku dotyczą archiwalnych nazw audycji z antroponimem odnotowanym w ramówkach danej rozgłośni.

⁶⁸ Liczby w nawiasie oznaczają sumę nazw audycji z antroponimem występującym w aktualnych i archiwalnych ramówkach.

Wnioski

Podjęte rozważania pozwoliły dokonać klasyfikacji nazw medialnych motywowanych antroponimami. Na płaszczyźnie strukturalnej badane jednostki nazewnicze uporządkowano w następujące grupy:

- 1) medionimy z antroponimami wskazującymi prezentera,
- 2) medionimy zbudowane z inicjałów,
- 3) medionimy z przydawkami przymiotnikowymi,
- 4) medionimy w formie neologizmów utworzonych od antroponimów,
- 5) medionimy wykorzystujące warstwę skojarzeniową nazw osobowych,
- 6) medionimy wykorzystujące gry językowe oraz zawierające aluzje do kultury wysokiej i popularnej.

Analiza pragmatyczna ukazała z kolei wyraźnie zaznaczony układ nadrzędno-podrzędny między nadawcą i odbiorcą w 1. grupie medionimów oraz możliwość zidentyfikowania określonych ról prowadzącego w jej poszczególnych podgrupach (tj. gospodarza i obserwatora rzeczywistości, eksperta, partnera lub towarzysza). Zauważono, że grupach 2–6 nazwy (bardziej niż w grupie 1.) skłaniają słuchacza do zastanowienia i intrygują, a tym samym pozytywnie wpływają na jego zaangażowanie w proces odbioru.

Poczynione analizy strukturalno-pragmatyczne prowadzą ponadto do istotnych ustaleń. Badane jednostki nazewnicze za pomocą szeregu środków leksykalnych, gramatycznych i pragmatycznych odwzorowują ludzkie działania i zainteresowania, co ujawnia się w ramach określonego kontekstu społeczno-kulturowego (zob. Kaleta, 1998). Obecność w tytule antroponimu (w formie neologizmu, a także w sposób nakierowany na odbiorcę) zwykle obniża poziom oficjalności nazwy, co z kolei można postrzegać jako zaproszenie do – nierzadko niszowego i alternatywnego – świata znawców i koneserów kultury. Ponadto nazwa osobowa (zwłaszcza nazwisko, pseudonim lub przezwisko) często staje się głównym członem medionimu, a to daje podstawy do przypisania jej funkcji deskryptywnej w odniesieniu do tytułu audycji. Wykorzystaniu antroponimów w tytułach programów radiowych służą podobne techniki formalne, za pomocą których tworzy się medionimy z nazwami stacji (por. Kaszewski, 2015). Najmłodsze rozgłośnie radiowe (zwłaszcza internetowe) starają się kreować swój wizerunek za pomocą chrematonimów z antroponimem w tytule, podkreślając w ten sposób subiektywizm, indywidualizm oraz nastawienie na wyraźnie wyodrębnioną grupę odbiorców o zdefiniowanych oczekiwaniach kulturowych.

Indeks medionimów z antroponimem odnoszącym się do prowadzącego⁶⁹

Nazwa audycji radiowej	Prowadzący	Miejsce emisji audycji (nazwa stacji radiowej)	Pora emisji
1	2	3	4
<i>Aga gra</i>	Agnieszka Sielańczyk	Radiospacja	audycja archiwalna ⁷⁰
<i>Annaly Migaly</i>	Michał Mięgała	Program III PR (tzw. „Trójka”)	śr.: 2.00–3.00
<i>Artystyczne spotkania Macieja Szczawińskiego</i>	Maciej Szczawiński	PR Katowice	ndz.: 21.15–21.45
<i>Badafonia</i>	Kuba Badach	Radio Nowy Świat	śr.: 19.00–20.00
<i>Bartosz Boruciak TV</i>	Bartosz Boruciak	Radiospacja	pt.: 0.00–2.00
<i>Berganocka</i>	Karol Berger	Radio Nowy Świat	ndz.: 22.00–24.00
<i>Bez limitu, czyli Bogdan Fabiański zaprasza</i>	Bogdan Fabiański	Radio dla Ciebie (RDC)	wt.: 17.00–19.00
<i>Bogusława Patalas zaprasza</i>	Bogusława Patalas	Radio Zachód	pn.: 20.00–21.00
<i>Bryki Agaty na murawie</i>	Agata Passent	Chillizet	sb.: 12.00–13.00
<i>Bryki Dagmary</i>	Dagmara Kowalska	Chillizet	sb.: 13.00–14.00
<i>Bulka z Szymkiem</i>	Szymon Majewski	Radio Zet	pn.–pt.: 7.40–8.00
<i>Bumerang Czesława</i>	Czesław Mozil	Radio Zet	pn.: 23.00–0.00
<i>Ciemna strona księżycy</i>	Przemysław Mroczek	PR Koszalin	ndz.: 21.00–23.00
<i>Co tam bżyka w polityce</i>	Antoni Trzmiel	RDC	ndz.: 17.00–18.00
<i>Datownik historyczny Macieja Korkucia</i>	Maciej Korkuć	RMF Classic	pn.–pt.: 7.10–7.15
<i>DJ Bednar in the mix</i>	Tomasz Bednarczyk	PR Nakło	pt.: 20.00–21.00
<i>Dobry wieczór u Hanki Wójciak</i>	Hanka Wójciak	PR Kraków	ndz.: 23.00–0.00
<i>Dragon Fall</i>	Tomasz Smokowski, Marek Fall	Newonce Radio	czw.: 18.00–19.00
<i>Drozdowisko.music</i>	Teresa Drozda	Radiospacja	ndz.: 10.00–11.30
<i>Elo, tu Maleo</i>	Dariusz Malejonek	RDC	czw.: 19.00–20.00
<i>Felieton Tomasza Olbratowskiego</i>	Tomasz Olbratowski	RMF FM	pn.–pt.: 7.50–7.55
<i>Funkowa środa Suwaka</i>	Jakub „Suwak” Suwiński	Newonce Radio	śr.: 14.00–16.00
<i>GH+</i>	Grzegorz Hoffmann	„Trójka”	pn.: 19.00–21.00

⁶⁹ W indeksie zestawiono medionimy stanowiące podstawę analiz omówionych w artykule, a także powiązane z nimi antroponimy oraz nazwy stacji radiowych, na których antenie są (lub były) emitowane. W osobnej kolumnie starano się ustalić porę emisji audycji, jednak nie zawsze okazało się to możliwe, ponieważ w rozważaniach wykorzystano także nazwy audycji archiwalnych.

⁷⁰ Ze względu na częstą zmianę ramówek na antenach rozgłośni radiowych audycje archiwalne zdecydowano się wyszczególnić tylko w przypadku, gdy niemożliwe było ustalenie pory emisji.

1	2	3	4
<i>Hamburger na śniadanie</i>	Michał Hamburger	PR Wrocław	ndz.: 9.00–10.00
<i>Harcówka</i>	Druh Sławek (Sławomir Jabrzemski)	Radiospacja	pt.: 19.00–20.00
<i>HCH</i>	Jacek Hawryluk, Bartek Chaciński	Program II PR (tzw. „Dwójka”); wcześniej „Trójka”	czw.: 23.00–1.00
<i>Hity z DaniuSowej Płyty</i>	DJ DaniuS	Radio Party	różny czas emisji, stacja podaje ramówkę na każdy tydzień
<i>Hity z Marka satelity</i>	Marek Jakubowski	Radio Września	czw.: 20.05–22.00
<i>Hubert wieczorową porą</i>	Hubert Augustyniak	Radiospacja	audycja archiwalna
<i>JW23</i>	Marcin Jędrych, Marcin Wrona (później Witold Odrobina)	RMF FM	ndz.: 20.00–0.00
<i>Kapitan Gowin</i>	Jarosław Gowin	PR Szczecin	pn.– pt.: 7.40
<i>Kasprologia</i>	Tomasz Kasprzyk	Antyradio	pn.– pt.: 17.00– 20.00
<i>Kevin sam w Polsce</i>	Kevin Aiston	„Trójka”	pn.–pt.: 9.20
<i>Klatt i jego dźwięki</i>	Piotr Klatt	RDC	śr.: 17.00–19.00
<i>Kleszczowisko</i>	Włodzimierz Kleszcz	„Dwójka”	sb.: godz. 23.30
<i>Koślikofobia</i>	Robert Koślik	Antyradio	audycja archiwalna
<i>Kowalski na 5 minut</i>	Jacek Kowalski	PR Poznań	ndz.: 15.05–15.15
<i>Królewski wieczór</i>	Kamil Król	PR Poznań	sb.: 20.05–22.00
<i>KrUlewicz</i>	Maciej Ulewicz	Chillizet	pn.: 21.00–23.00
<i>Kulinarne przeboje Karola Okrasy</i>	Karol Okrasa	Radio Złote Przeboje	audycja archiwalna
<i>Kwadrans Leszka Długosza</i>	Leszek Długosz	„Dwójka”	ndz.: 13.45–14.00
<i>Latające radio doktora Kruszewicza</i>	Andrzej Kruszewicz	RDC	śr.: 9.00–10.00
<i>Leci Komar</i>	Mikołaj Komar	Radiospacja	śr.: 18.30
<i>Lekcja muzyki Piotra Orawskiego</i>	Piotr Orawski	„Dwójka”	audycja archiwalna
<i>Lista Ciechana</i>	Łukasz Ciechański	Antyradio	ndz.: 14.00–17.00
<i>Łosiowisko</i>	Piotr Łoś	RDC	ndz.: 10.00–11.00
<i>Maciej Zakrocki przedstawi</i>	Maciej Zakrocki	Radio TOK FM	pn.–pt.: 23.00– 24.00
<i>Magiel Wagli</i>	Wojciech Waglewski, Bartosz „Fisz” Waglewski	„Trójka”	wt.: 19.00–21.00

1	2	3	4
<i>Makakofonia</i>	Piotr „Makak” Szarlacki	Antyradio	wt.-cz.: 22.00–24.00
<i>Manniak po omacku</i>	Wojciech Mann	Radio Nowy Świat	ndz.: 11.00–13.00
<i>Markomania</i>	Marek Niedźwiecki	„Trójka”	sb.: 11.00–13.00
<i>Mazurek słucha</i>	Robert Mazurek	„Dwójka”	sb.: 12.00–13.00
<i>Melomagia z wróżbitą Maciejem</i>	Maciej Skrzątek	Meloradio	pn.: 12.00–13.00
<i>Melosłownik Bryndala</i>	Rafał Bryndal	Meloradio	wt., czw.: 8.15
<i>Metzoforte</i>	Piotr Metz	RMF FM	audycja archiwalna
<i>Michał warzi i gwarzi</i>	Michał Kaczmarczyk, Dariusz Schmidt	PR Katowice	pn.: 11.15
<i>MO, czyli Mało obiektywnie</i>	Mariusz Owczarek	„Trójka”	ndz.: 2.00–4.00
<i>Muzyka Organowa</i>	Tomasz Organek	Radio 357	śr.: 18.00–19.00
<i>Noc u Berniego</i>	Wojciech Bernard	PR Poznań	pt.: 21.00–0.00
<i>Nocna zmiana Kosy</i>	Janusz Kosiński	Antyradio	audycja archiwalna
<i>Nocne Zwierki</i>	Agnieszka Zwierko, Grzegorz Chlasta	RDC	pt.: 23.00–1.00
<i>Nocny Maciek</i>	Maciek Snitkowski	Radio Akadera	pn.: 20.00–22.00
<i>Nosel wkręca</i>	Kamil Nosel	Radio Zet	pn.–pt.: 7.45–7.50; 14.45–14.50
<i>Numer Raz na fali</i>	Numer Raz (wł. Michał Witak)	Program IV PR (tzw. „Czwórka”)	wt.: 22.00–24.00
<i>Oczami Ostrego</i>	Aleksander „Ostry” Ostrowski	Antyradio	sb.: 10.00–14.00
<i>Oczko w głowie</i>	Mirosław Oczkoś	Radiospacja	śr.: 8.00–10.00
<i>Odeon Stanisława Janickiego</i>	Stanisław Janicki	RMF Classic	pt.: 16.30–16.40
<i>OFF Czarek</i>	Cezary Łasiczka	Radio TOK FM	pn.–pt.: 10.00–11.40
<i>Ok, Szuffle</i>	Zuza OK (Okienzyc), Kamil Szuffladowicz	Newonce Radio	audycja archiwalna
<i>Ostry Dyżur</i>	Aleksander „Ostry” Ostrowski	Antyradio	pt.: 10.00–13.00
<i>Pakchenko</i>	Alex Pak, Eugene Demchenko	Newonce Radio	czw.: 23.00–0.00
<i>Paweł Bobrowski, zapraszam</i>	Paweł Bobrowski	RDC	ndz.: 23.00–1.00
<i>Płyty Jowity</i>	Jowita Dziedzic-Golec	RMF Classic	czw.: 15.15–16.00
<i>PoBudka!</i>	Ola Budka	Radio 357	pt.: 6.00–9.00
<i>Poczta poetycka Macieja Szczawińskiego</i>	Maciej Szczawiński	PR Katowice	ndz.: 14.45–15.15

1	2	3	4
<i>Podróże Czejarka</i>	Roman Czejarek	Program I PR (tzw. „Jedynka”)	śr.: 9.00–10.00
<i>Podróże Roderyka</i>	Roderyk Więcek	Radiospacja	ndz.: 11.00–12.00
<i>Pora Lexa</i>	Mr Lex (Maciej Kasprzyk)	„Czwórka”	czw.: 0.00–2.00
<i>Poranna Manna</i>	Wojciech Mann	Radio Nowy Świat	pt.: 6.00–10.00
<i>Program Kamila</i>	Kamil Olszewski	Muzo.fm	pn.–pt.: 14.00–16.00
<i>Przekładaniec Jachowicza</i>	Jerzy Jachowicz	Polskie Radio 24	ndz.: 17.00–18.00
<i>Radio Mann</i>	Wojciech Mann	„Trójka”	sb.: 9.00–13.00
<i>Rafologia</i>	Rafał Popowski	PR Nakło	ndz.: 21.00–22.00
<i>RAUdycja</i>	Tomasz „RAU” Rałowski	„Czwórka”	śr.: 19.05–20.00
<i>Rendez-vous z Goską Bańką</i>	Małgorzata Bańka	RDC	wt.: 17.00–18.00
<i>Rocka klasyka według Wiernika</i>	Marek Wiernik	„Trójka”	pt.: 22.00–24.00
<i>Rockowe Młyńskie Koło</i>	Artur Młyński	PR Wrocław	czw.: 22.00–24.00
<i>Rogalska i spółka</i>	Marzena Rogalska	Radio Złote Przeboje	audycja archiwalna
<i>Roman Rogowiecki po swoimemu</i>	Roman Rogowiecki	RDC	śr.: 21.00–22.00
<i>SaySMOLOgia</i>	Mariusz „Smolo” Smolarek	Antyradio	audycja archiwalna
<i>Słodkie reggae</i>	Tomasz Słodki	„Trójka”	audycja archiwalna
<i>Spółgłoski z Dąbrowskim</i>	Tadeusz Dąbrowski	PR Gdańsk	pt.: 11.05
<i>Szybki Bill</i>	Bilguun Ariunbaatar	Radio Zet	pn.–pt.: 14.00; 21.00
<i>Śliwką w kompot</i>	Marcin Śliwa	Radio SuperNova	pn.–pt. (felieton w paśmie porannym): 6.00–9.00
<i>Świat dźwięków Agaty Steczkowskiej</i>	Agata Steczkowska	RDC	ndz.: 9.00–10.00
<i>Świat filmu wg Andrzeja Sołtysika</i>	Andrzej Sołtysik	RMF FM	audycja archiwalna
<i>Takiego Chłopasia</i>	Marcin Chłopaś	Radiospacja	czw.: 13.00–15.00
<i>Taniec z Bryndalem</i>	Rafał Bryndał	Radio Zet	audycja archiwalna
<i>Terlikowski na froncie</i>	Tomasz Terlikowski	Polskie Radio 24	śr.: 20.05–21.00
<i>Trójkowy PoWiernik</i>	Marek Wiernik	„Trójka”	wt.: 22.00–23.00
<i>Trójwymiarowa prognoza pogody Cezarego Orzecha</i>	Cezary Orzech	PR Katowice	codziennie: 7.15; 10.15; 14.15
<i>Uciecha z rana</i>	Łukasz Ciechański	Antyradio	pn.–pt.: 5.00–7.00

1	2	3	4
<i>Wagle</i>	Wojciech Waglewski, Bartosz „Fisz” Waglewski	Radio Nowy Świat	wt.: 19.00–21.00
<i>Walkie-Talkie</i>	Michał Walkiewicz	Newonce Radio	----- ⁷¹
<i>Warzywniak wieczorową porą</i>	Julia Pietrucha	„Trójka”	pt.: 22.00–23.00
<i>Weekend Wita</i>	Radomir Wit	Radio Zet	sb.: 14.00–18.00; ndz.: 14.00–19.00
<i>Wesoła fala Janka Młynarskiego</i>	Jan Emil Młynarski	Radio Nowy Świat	ndz.: 14.00–15.00
<i>Wszystkie numery Agnieszki Chylińskiej</i>	Agnieszka Chylińska	RMF FM	ndz.: 15.00–19.00
<i>WW</i>	Janusz Walczuk, Franek Wygnański (Wygus)	Newonce Radio	audycja archiwalna
<i>Z Łosiem przez las</i>	Piotr Szymon Łoś	RDC	pt.: 6.30–7.00
<i>Zakamarki</i>	Marek Niedźwiecki	Radio 357	sb.: 10.00–13.00
<i>Zalef zgielku</i>	Krzysztof Zalewski	„Trójka”	pt.: 22.00–23.00
<i>Zamach na dziesiątą muzę</i>	Zbigniew Zamachowski	Radio Nowy Świat	czw.: 14.00–16.00
<i>Zimoch na gorąco</i>	Tomasz Zimoch	Radio Zet	ndz.: 20.00–21.00
<i>ZiZi Top</i>	Zbigniew Zegler	Antyradio	audycja archiwalna
<i>Zu×Za</i>	Zuza OK (Okieczyc), Zuza Zet (Zielińska)	Newonce Radio	-----

Wykaz skrótów

WSF – Lebda, R. (2009). *Wielki słownik frazeologiczny*. Kraków: Krakowskie Wydawnictwo Naukowe.

Bibliografia

- Burkacka, I. (2007). O grach z wielką literą. W: A. Mikołajczuk, R. Pawelec (red.), *Na językoznawczych ścieżkach. Prace ofiarowane Profesorowi Jerzemu Podrackiemu* (s. 76–83). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Semper.
- Burska, K. (2014). Kreatywność leksykalna w mediach. W: B. Kudra, E. Olejniczak (red.), *Komunikowanie publiczne. Zagadnienia wybrane* (s. 157–177). Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.

⁷¹ W przypadku audycji emitowanych na antenie niektórych stacji internetowych dokładne ramówki dostępne są jedynie po zalogowaniu i posiadaniu konta na stronie rozgłośni.

- Cieślíkowa, A. (1998). Przewiska. W: E. Rzetelska-Feleszko (red.), *Polskie nazwy własne. Encyklopedia* (s. 119–121). Warszawa–Kraków: Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego PAN.
- Cieślíkowa, A. (1998a). Pseudonimy. W: E. Rzetelska-Feleszko (red.), *Polskie nazwy własne. Encyklopedia* (s. 135–136). Warszawa–Kraków: Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego PAN.
- Goral, A. (2021). Wewnątrztekstowe gry językowe w powieści «Rzeczy uprzyjemniające. Utopia» Tamary Bóldak-Janowskiej. *Acta Neophilologica*, 23, 61–76.
- Granat, A. (2015). Intencja skracania dystansu i jej skuteczności w mediach – mówienie o kimś «po nazwisku». *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio FF, Philologiae*, 33, 19–33.
- Grybosíowa, A. (2000). O dystansie, szacunku i tolerancji w mediach. W: J. Bralczyk, K. Mosiółek-Kłosińska (red.), *Język w mediach masowych* (s. 60–66). Warszawa: Upowszechnienie Nauki – Oświata.
- Grzegorzycowa, R., Laskowski, R., Wróbel, H. (red.). (1990). *Gramatyka współczesnego języka polskiego. Morfologia*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Iwanicka, A. (2012). Neoradio – koniec radia jakie znamy? *Studia Edukacyjne*, 23, 91–102.
- Kaszewski, K. (2015). Nazwy stacji radiowej jako składnik tytułu audycji. *Studia Medioznawcze*, 2 (61), 107–119.
- Kępa-Figura, D. (2009). Gry językowe we współczesnej komunikacji medialnej – semantyczna i pragmatyczna analiza języka mediów. *Prace Językoznawcze*, 11, 95–113.
- Kępa-Figura, D. (2018). Gry językowe w polskich telewizyjnych serwisach informacyjnych jako przejaw fatyczności i sprawczości współczesnej komunikacji medialnej, online: <https://medialing.ru/gry-jezykowe-w-polskich-telewizyjnych-serwisach-informacyjnych-jako-przejaw-fatycznosci-i-sprawczosci-wspolczesnej-komunikacji-medialnej/>.
- Kojder, M., Koper, M. (2016). Przewiska i pseudonimy sportowców. *Prace Językoznawcze*, 18 (1), 101–111.
- Marcjanik, M. (1997). *Polska grzeczność językowa*. Kielce: Wydawnictwo Akademii Świętokrzyskiej.
- Porębski, M. (1972). *Ikonosfera*. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy.
- Rutkowski M., Skowronek K. (2004a). *Media i nazwy. Z zagadnień onomastyki medialnej*. Kraków: Wydawnictwo LEXIS.
- Rutkowski M., Skowronek K. (2004b). Uwagi o współczesnym polskim nazewnictwie medialnym. W: K. Michalewski (red.), *Współczesne odmiany języka narodowego*, (s. 230–238). Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Ślowska, M. (2008). Tytuł – najmniejszy tekst prasowy. *Rocznik Prasoznawczy*, 2, 117–126.

Źródła internetowe

- <https://badaniaradiowe.pl/wyniki-sluchalnosci/sieci-2/>
- <https://30lat.rmfm.tiki-index.php?page=JW+23>
- <https://filmpolski.pl/fp/index.php?film=121559>
- <https://www.filmweb.pl/film/Brunet+wieczorow%C4%85+por%C4%85-1976-1171>
- <https://www.filmweb.pl/film/Kevin+sam+w+domu-1990-6721>
- <https://www.filmweb.pl/film/Potwory+i+sp%C3%B3%C5%82ka-2001-31508>
- <https://www.filmweb.pl/serial/Lataj%C4%85cy+Cyrk+Monty+Pythona-1969-95732/cast/crew#originalMaterials>
- <https://latozradiem.pl/podcasty?new=1&>
- <https://newonce.net/podcast/ww>

<https://nowyswiat.online/audycja/poranna-manna/>
<https://pod.co/ww-ft-janusz-walczuk-wygu/jw-23-jw-19-znowu-nadaj>
<https://radiospacja.pl/o-radiospacji/>
<https://radiospacja.pl/shows/podroze-roderyka/>
<https://radioszczecin.pl/325,0,kapitan-gowin>
<https://www.rdc.pl/arttykul/historia-rdc/>
https://www.rdc.pl/rdc_audycje/latajace-radio-doktora-kruszewicza/
https://www.rdc.pl/rdc_audycje/nocne-zwierki/
https://www.press.pl/tresc/71778,sluchalnosc-rmf-fm-nadal-powyzej-31-proc_-polskie-radio-24-z-rekordem
<https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/tylko-po-nazwisku;11910.html>
<https://sjp.pwn.pl/poradnia/haslo/z-imieniem-czy-bez;6239.html>
<https://sjp.pwn.pl/sjp/mania;2566909.html>
<https://sjp.pwn.pl/slowniki/fobia.html>
<https://sjp.pwn.pl/szukaj/logia.html>
<https://teleshov.wp.pl/taniec-z-gwiazdami-6032196295672961c>
<https://uprp.gov.pl/pl/przedmioty-ochrony/znaki-towarowe/znaki-towarowe-informacje-podstawowe/co-to-jest-znak-towarowy>
<https://www.wirtualnemedi.pl/arttykul/kolejne-odejscia-z-trojki-stelmach-po-23-latach-pracy-rozek-i-autorzy-urywkow-z-kalendarza>
<https://www.wirtualnemedi.pl/arttykul/polskie-radio-chce-zastrzec-nazwy-ponad-30-audycji-trojki-strzyczkowski-nie-planowalismy-ich-wykorzystywac>
<https://vod.tvp.pl/website/boso-przez-swiat,9329207#>